

LEGAL SCIENCES

УДК: 346.11

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПРИПИНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Коваленко Інна Анатоліївна

к.ю.н., доцент

Черепньов Данило Сергійович

студент

Київський національний університет

технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Анотація. На сьогоднішній день підприємницька діяльність є дуже важливою складовою економіки України, адже перемогти у війні буде дуже складно без функціонування бізнесу. У військовий час багато підприємств змушені були повністю або частково припинити свою діяльність. Тож питання підстав та порядку припинення підприємницької діяльності є досить актуальним, через скрутну фінансову ситуацію, адже за останні півтори роки війни Україна втратила багато робочих місць. За оцінками Національного банку, під час війни економіка України втрачає 50% "невиробленого" ВВП.

Ключові слова: підприємництво, підприємницька діяльність, господарська діяльність, державний реєстр, ліквідація юридичної особи.

Виклад основного матеріалу. Серед основних нормативно правових актів, які регулюють господарську діяльність, поняття «припинення господарської діяльності» відсутнє, але в доктринальному розумінні можемо вважати це як припинення суб'єкта господарювання займатися підприємницькою діяльністю з моменту запису до Єдиного державного реєстру. Згідно статті 104 Цивільного кодексу України, юридична особа

припиняє свою діяльність в результаті передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим юридичним особам – правонаступникам [1]. Таки чином ми можемо вважати припинення господарської діяльності такими діями, як: злиття, приєднання, поділ, перетворення або в результаті ліквідації юридичної особи. Також варто зазначити два види припинення господарської діяльності – це добровільне, та примусове припинення.

Примусова ліквідація юридичної особи є доволі складною і потребує аналізу основних правових вимог та складання поетапного плану, щоб запобігти певних ризиків і вирішення проблем ще на етапі планування ліквідації. Пресслужба Державної податкової служби України дала таке визначення поняттю ліквідації компанії – як здійснення заходів щодо припинення господарської діяльності підприємства, приведення його основних фондів до стану, який гарантує безпеку людей, майна і довкілля, та заходів щодо соціального захисту вивільнюваних працівників. Після цього компанія перестає існувати.

Порядок та процедуру ліквідації юридичної особи можна так: власник компанії приймає рішення про добровільне припинення існування його компанії, далі він повинен повідомити про це своїх кредиторів та відповідні органи влади, повідомити органу, що здійснює державну реєстрацію про початок процедури ліквідації компанії, звільняє працівників та припиняє виробництво, повертає своїм власникам всі грошові кошти, що залишилися, продаж всіх і внесення до Єдиного Державного Реєстру відомості про припинення юридичної особи [2].

Юридичними підставами для припинення господарської діяльності також є: Досягнення мети, заради якої була заснована господарська діяльність; Закінчення строку, на який засновувалася господарська діяльність та визначення суб'єкта господарювання банкрутом; Необхідність реорганізації або ліквідації підприємства у зв'язку з недосягненням мети, викладеної в установчих документах; Порухення законодавства або невиконання умов, встановлених регуляторними органами [3].

Реорганізація – це припинення діяльності підприємства та передача його прав, обов'язків та майна іншим діючим або новоствореним підприємствам, які беруть на себе функції та завдання реорганізованого підприємства або реорганізованого підприємства, яке припинило діяльність. У процесі реорганізації, так би мовити, одні комерційні організації замінюються іншими комерційними організаціями в попередніх правовідносинах, передаючи всі права та обов'язки першої особи (всі пасиви та активи майна, борги, права та обов'язки щодо подальші договірні зобов'язання тощо) [4].

У підприємницькій діяльності часто накопичується значна кредиторська заборгованість, податкові та бухгалтерські проблеми. Іноді це вже не сумісно з наступною успішною діяльністю суб'єкта господарювання та його спокійною та швидкою ліквідацією. Найскладніше в процесі ліквідації підприємства здійснити списання з точки зору оподаткування та соціальних фондів. Якщо при веденні господарської діяльності буде великий оборот, то навряд чи підприємця виженуть з податкового нагляду. Попередньо податкова інспекція перевірила обороти підприємства і зробила висновок, озвучивши власникам розмір санкцій, які вони бажають отримати. Якщо власник не погоджується, огляд стає більш глибоким і складним. Податкові органи можуть не виявити більш-менш серйозних порушень у підприємствах, які повністю дотримуються всіх правил і законів.

Також підстави для припинення можуть бути примусові. Припинення на таких підставах здійснюється з ініціативи інших осіб, наприклад: Державних органів, що контролюють господарську діяльність; Порушення законодавства або невиконання умов, встановлених регуляторними органами [5].

Висновок. Отже, можна зробити висновок, що підприємницьку діяльність в Україні можна припинити двома способами: ліквідацією або реорганізацією та деякими альтернативними способами припинення господарської діяльності. Цивільний кодекс України розрізняє чотири форми реорганізації: злиття, приєднання, поділ і перетворення. Проаналізувавши різницю між ліквідацією та реорганізацією, можна зробити висновок, що в

першому випадку відбувається остаточне припинення будь-якої діяльності суб'єкта господарювання, у другому випадку організаційна форма припиняється і замінюється новою організаційною формою. тобто діяльність суб'єкта не припинена повністю. Припинення суб'єкта господарювання може бути добровільним і здійснюватися за рішенням власника або уповноваженої ним особи, засновника суб'єкта господарювання чи його правонаступників, у випадках, встановлених законом, за рішенням суду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Е. Степанюк. Економічна правда в статті «Бізнес під час війни» 03.08.2022 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/>
3. Valentyna Myronenko, Anzhela Kaliniuk, Kateryna Kutsyk, Anastasiia Zadorozhna, Inna Kovalenko. Social and legal protection of orphans and children left without parental care under martial law. *Cuestiones Politicas* Vol. 41, № 77(2023) P. 227-242. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/40089>
4. Офіційний сайт Державної податкової служби України, розділ прес_центр. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentri/novini/643477.html>
5. Зубатенко О. М. Припинення суб'єктів господарювання: канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право» / О. М. Зубатенко; Інститут економіко-правових досліджень НАН України. Донецьк, 2008. 25 с. URL: <http://w-ww.dissert.com.ua/prypynennja-sub-yektiv-hospodarjuvannja.html>